

P. R. THAKUR GOVT. COLLEGE

B.A. HONOURS PART-II

PAPER - III

SEMESTER – III

CC-6 (SANACOR6T)

TARAK MAJUMDER

अप्रस्तुतप्रशंसा

क्वचिद्विशेषः सामान्यात् सामान्यं वा विशेषतः
कार्यान्निमित्तं कार्यञ्च हेतोरथ समात् समम् ।।
अप्रस्तुतात् प्रस्तुतञ्चेद् गम्यते पञ्चधा ततः ।
अप्रस्तुतप्रशंसा स्यात्

- अप्रस्तुत पदार्थ থেকে যদি প্রস্তুত পদার্থের প্রতীতি হয় তাহলে অপ্রস্তুতপ্রশংসা অলংকার হয় ।

क्वचिद्विशेषः सामान्यात् सामान्यं वा विशेषतः
कार्यान्निमित्तं कार्यञ्च हेतोरथ समात् समम् ।।
अप्रस्तुतात् प्रस्तुतञ्चेद् गम्यते पञ्चधा ततः ।
अप्रस्तुतप्रशंसा स्यात्

- अप्रस्तुत सामान्य থেকে যদি প্রস্তুত বিশেষের প্রতীতি হয়
- অপ্রস্তুত বিশেষ থেকে যদি প্রস্তুত সামান্যের প্রতীতি হয়
- অপ্রস্তুত কার্য থেকে যদি প্রস্তুত কারণের প্রতীতি হয়
- অপ্রস্তুত কারণ থেকে যদি প্রস্তুত কার্যের প্রতীতি হয়
- অপ্রস্তুত সদৃশ কোন বস্তু থেকে যদি প্রস্তুত সদৃশ কোন বস্তুর প্রতীতি হয়

पादाहतं यदुत्थाय मूर्धानमधिरोहति ।
स्वस्थादेवापमानेऽपि देहिनस्तद्वरं रजः ॥

সামান্য থেকে বিশেষ

- অপমানে অবিচলিত দেহধারী জীব হইতে ধূলিই শ্রেষ্ঠ। কেননা সেও (ধূলি) পদদলিত হইলেও মাথায় চড়ে।

শিশুপালবধ – বলরামের উক্তি

কোকিলোহং ভবান্ কাক:
সমান: কালিমাবযো: ।
অন্তরং কথযিষ্যন্তি
কাকলীকোবিদা: পুন: ।।

- তুমি কাক আমি কোকিল, বন্ধু, দুজনেই মোরা কালো।
- কাকলীরসিক মোদের তফাৎ করিতে পারে ভালো।।